

fi.remissvar@regeringskansliet.se
alice.hallman@regeringskansliet.se
marika.kurlberg@regeringskansliet.se
ludvig.kimby@regeringskansliet.se

Produktivitetskommissionens betänkanden SOU 2024:29 och SOU 2025:96 (Fi2025/01857)

Patent- och registreringsverket, PRV, är expertmyndigheten för immaterialrätt. Vi har ett samlat ansvar för immaterialrätt och för att innovationer ges skydd som patent, design och varumärke. PRV är tillsynsmyndighet för kollektiv förvaltning av upphovsrätt.

PRV arbetar även för att höja kunskapen om immaterialrätt och immateriella tillgångar i Sverige så att nya idéer i teknikens och utvecklingens framkant ska kunna stärka Sveriges tillväxt och konkurrenskraft.

Inledning

PRV:s utgångspunkt vid besvarandet av den aktuella remissen är den starka koppling som finns mellan immaterialrättigheter, tillväxt och produktivitet. Här kan man till exempel notera att småföretag som innehar immateriella rättigheter enligt EUIPO har i genomsnitt 44 % högre vinst per anställd jämfört med småföretag som inte innehar immateriella rättigheter ¹.

PRV kommenterar över lag endast de frågeställningar som rör myndighetens ansvarsområden. Större delen av *delbetänkandets* frågeställningar behandlas också i slutbetänkandet respektive faller utanför PRV:s ansvarsområden. Med undantag för frågor relaterade till kapitalförsörjning utgår PRV:s svar därför från dispositionen i *slutbetänkandet*.

3.2.2 – Om relationen mellan grundforskning, kommersiellt värde och immaterialrätt

PRV vill nyansera det synsätt som kommer till uttryck om grundforskning och immaterialrätt i avsnittet om Marknadsmislyckanden och effekter av statlig intervention. Även om grundforskning främst syftar till att generera ny kunskap utan direkt marknadsfokus, är det alltför förenklat att se den som irrelevant för immaterialrättsliga verktyg. Erfarenheter visar att grundläggande forskningsgenombrott i vissa fall snabbt får praktiska tillämpningar där immaterialrättsliga verktyg möjliggör kontrollerad vidareutveckling och

¹ Immateriala rättigheter och företagsresultat inom EU, rapport från Europeiska Unionens Immaterialrättsmyndighet, EUIPO, 2025.

samhällelig nytta. Därtill ger grundforskning ofta upphov till oväntade tillämpningar och spin-off-företag, där hantering av immateriella tillgångar och rättigheter kan vara avgörande för om sådana möjligheter faktiskt tas tillvara. Ett bredare synsätt på hur värden uppstår i dagens forsknings- och utvecklingsmiljöer är viktigt för att öka möjligheter för nyttiggörande och tillväxt.

3.2.3 Faktorer som påverkar FoU-investeringar

PRV instämmer i att möjligheten för företag att kontrollera sina immateriella tillgångar är avgörande för beslut om FoU-investeringar. Detta förutsätter både medvetenhet och grundläggande kunskap hos företagen för att kunna ställa rätt frågor, samt tillgång till kvalificerad strategisk rådgivning om immateriella tillgångar. Ett sådant stöd behöver omfatta mer än operativ konsult hjälp för registrering och handläggning av patentansökningar och även inkludera strategiska överväganden kring hur immateriella tillgångar kan användas och kontrolleras över tid.

3.3.2 Forskningsproduktivitet och institutionella faktorer

PRV instämmer i att den informationsmängd som forskare förväntas hantera ökar i snabb takt. PRV vill samtidigt särskilt uppmärksamma att andelen tekniska forskningsresultat som endast finns i patentinformation ofta uppskattas till mellan 70 och 90 procent.² Detta är en kunskapskälla som många forskare i dag varken känner till eller använder systematiskt, trots dess centrala betydelse för att förstå den faktiska forsknings- och teknikfronten.

3.3.4 Samband mellan banbrytande forskning och patent

PRV instämmer i bedömningen att högciterad, nyskapande forskning och bör premieras i högre grad på grundval av den relativt sett högre sannolikheten att sådan forskning leder till patent. PRV vill särskilt betona vikten av att patentinformation används som ett strategiskt beslutsunderlag vid inriktningen av forskningssatsningar. Detta gäller såväl vid strategisk offentlig forskningsfinansiering som i det enskilda forskarlagets arbete, för att säkerställa att forskningen är unik och inte redan har publicerats i patentskrifter internationellt. Utan sådan kunskap riskerar forskningsinsatser att duplicera redan känd teknik, och forskare att oavsiktligt offentliggöra resultat för tidigt, vilket kan omöjliggöra framtida immaterialrättsskydd för innovativa idéer.

3.4.2 Internationella doktorander och kompetensförsörjning

PRV instämmer i att det är ett problem att många internationella doktorander inte stannar kvar i Sverige efter avslutad utbildning. Utöver förlorad kompetens innebär detta även att immateriella tillgångar/immateriellt kapital som skapats inom ramen för svenskfinansierad forskning riskerar att kontrolleras och i förekommande fall rättsligt tillfalla aktörer i andra länder, vilket påverkar Sveriges långsiktiga konkurrenskraft och säkerhet.

² ["80% of technical information found only in patents" – Is there proof of this ? - ScienceDirect](#)

3.4.3 – Om stödsystem vid lärosäten

PRV instämmer i produktivitetskommissionens bedömning att de befintliga stödsystemen fortfarande har förbättringspotential. Samtidigt vill PRV understryka att en förutsättning för att systemen faktiskt ska fungera bättre är att forskare och entreprenörer har tillräcklig kunskap för att med egen drivkraft ta till sig och omsätta det stöd som erbjuds. Denna kunskap bör vara en integrerad del av utbildningar på lärosätena. PRV kan även se vissa möjligheter att inom ramen för myndighetens kunskapshöjande uppdrag, i samverkan med lärosätena, bidra till att utveckla behovsanpassat kunskapsunderlag/utbildningar riktade till universitet och högskolor. Det räcker dock inte att endast utveckla rådgivningen – om mottagaren saknar grundläggande förståelse för immateriella tillgångar och hur dessa hanteras riskerar råd varken att efterfrågas eller få genomslag. Mottagarkapacitet är därför en kritisk komponent för att höja stödsystemens effektivitet och för att stärka nyttiggörandet av forskningsbaserad kunskap.

3.4.5 Kunskap om immateriella rättigheter och små aktörers förutsättningar

PRV håller med om att det alltså finns ett behov av en bredare och mer generell kunskap om immateriella tillgångar, inklusive ett strategiskt förhållningssätt och förståelse för alternativa kontrollverktyg utöver enskilda skyddsformer. Detta förutsätter även tillgång till adekvat rådgivning i rätt skede av forsknings- och innovationsprocessen. Sådan rådgivning bör särskilt fokusera på att stärka beställarkapaciteten hos mottagaren så att denne kan göra en egen strategisk bedömning gällande skyddsform.

De svårigheter som mindre företag har att upptäcka och försvara patentintrång understryker behovet av ett strategiskt förhållningssätt till immateriella tillgångar som helhet. Enskilda skyddsformer bör inte betraktas isolerat, utan deras möjligheter, begränsningar och risker behöver vägas in som en del av ett samlat strategiskt arbete, utifrån verksamhetens mål och förutsättningar.

3.5.4 Rörlighet mellan akademi och näringsliv samt meritering

PRV har ingenting att invända i sak mot slutbetänkandets förslag om ökad rörlighet mellan akademi och näringsliv samt att arbete i näringslivet, patent och entreprenöriella projekt bör bli mer meriterande inom akademien. PRV anser dock att perspektivet bör breddas från patent till immateriella tillgångar i stort. Meriteringssystem bör ta hänsyn till ett bredare spektrum av värdeskapande och strategisk hantering av immateriella tillgångar.

3.5.5 Lärarundantaget och stöd för kommersialisering

PRV välkomnar en utredning av lärarundantaget och förordar att en sådan utredning även inkluderar hur immateriella tillgångar bör hanteras vid lärosätena för att underlätta samverkan och nyttiggörande.

PRV instämmer i behovet av utvärdering av stöd till forskare och vill betona att både tydliga incitament och tillgång till adekvat stöd är nödvändiga för att nyttiggörande och kommersialisering ska kunna ske på ett effektivt och hållbart sätt.

3.5.6 Förenklade ansökningsprocesser och stödssystem

PRV är positivt till förenklade och mer samordnade ansökningsprocesser. Det är samtidigt viktigt att frågor om immateriella tillgångar integreras i sådana lösningar, så att hanteringen av dessa tillgångar blir en naturlig och tidig integrerad del av ansöknings- och stödprocesserna.

3.5.7 – Om förslag om att bredda och förenkla FoU-avdraget

PRV delar ambitionen att bredda och förenkla FoU-avdraget som ett sätt att stärka incitamenten för investeringar i forskning och utveckling. Ett tydligare och mer inkluderande regelverk för FoU-avdrag kan göra det enklare för företag att planera och genomföra FoU-verksamhet. I detta sammanhang kan PRV bidra med sin expertis inom immateriella tillgångar genom att bistå med underlag vid bedömningar av om en viss verksamhet uppfyller de krav som avdraget avser att stimulera. Genom att kombinera skattemässiga incitament med kvalificerade tekniska bedömningar ges bättre förutsättningar för att skattestimulansers effekter på innovation och produktivitet blir så positiva som möjligt.

3.5.9 - Förbättra förutsättningar för entreprenörskap

PRV välkomnar att kommissionen uppmärksammande av immaterialrättens betydelse, men vill poängtera att frågan är bredare än vad avsnittets rubrik antyder. Immaterialrätten rör inte bara entreprenörskap i ett snävt företagsperspektiv, utan har lika stor betydelse för att främja innovation vid lärosäten, stärka kopplingar mellan akademi och näringsliv, samt underlätta system för företagsfrämjande. För att rådgivning och information verkligen ska bidra till bättre nyttiggörande krävs också en god mottagarkapacitet hos forskare, entreprenörer och företag. Det är i praktisk handling som immaterialrättsliga möjligheter omsätts till skydd och kommersiella värden – vilket kräver grundläggande kunskaper om immateriella tillgångar. Mot denna bakgrund hade det varit ett viktigt komplement om utredningen föreslog att lärosäten ges ansvar för att integrera grundläggande utbildning om immaterialrätt och tillhörande aspekter (såsom förbättrad forskningskvalitet, säkerhet, innovation och konkurrenskraft) i sina utbildnings- och stödstrukturer. Ämnet är komplext och behöver, likt annan utbildning, introduceras stegvis för att aktörer ska kunna tillgodogöra sig informationen.

PRV noterar den nya formuleringen i regleringsbrevet för universitet och högskolor som ett steg i rätt riktning: ”Universitet och högskolor ska redovisa de processer, strukturer och arbetssätt som säkerställer en strategisk hantering av immateriella tillgångar för att säkra skydd och kommersiella värden i enlighet med regeringens proposition Forskning och utveckling. PRV bistår gärna som expertmyndighet i det här sammanhanget.

4 Digitalisering och AI

4.3.3 -4.3.4 Data behöver struktureras och tillgängliggöras samträktighetsklareras

PRV tillgängliggör sedan flera år tillbaka öppna data. Myndigheten tar även en lång rad egna initiativ för att tillhandahålla moderna tjänster och gränssnitt via hemsidan www.prv.se. På det digitala området deltar PRV i flera kvalificerade

och omfattande internationella samarbeten som utgår från det europeiska patentverket, EPO, från EU:s immaterialrättsmyndighet EUIPO samt FN-organet WIPO i Genève. PRV:s databaser innehåller registerinformation om patent, varumärken och design (mönsterskydd) i Sverige, EU och i världen. Inte minst PRV:s databas med patentinformation från 150 länder, är en källa med oerhört stor potential för analyser av teknikens ståndpunkt, utvecklingen inom specifika teknikområden liksom inom affärs/-verksamhetsområden och samhällssektorer.

Som framhålls i betänkandet har introduktionen av AI som grundval för tekniska innovationer skapat rättslig osäkerhet inom patentområdet där olika rättsordningar har olika regler för patenterbarhet. PRV följer aktivt utvecklingen. Det ska också noteras att PRV använder AI-stöd för granskningen av patentansökningar. På varumärkesområdet deltar PRV i ett europeiskt samarbetsprojekt som syftar till att ta fram ett AI-verktyg som ska hjälpa sökande att välja rätt klass för de varor och tjänster som ansökan ska omfatta. Av rättssäkerhetsskäl fattas alla beslut av kvalificerade patentingenjörer, handläggare och jurister.

Myndighetens arbete med digitalisering och utveckling av digitala tjänster bidrar till en effektiv offentlig förvaltning genom ökad tillgänglighet, effektivare handläggning och förbättrade möjligheter till uppföljning och styrning. Arbetet bedrivs med beaktande av rättssäkerhet, informationssäkerhet och dataskydd.

4.4 Förslagen beträffande digitalisering

PRV tillstyrker förslagen att underlätta tillgängliggörande av öppna data genom att genomföra förslagen i interoperabilitetsutredningen (SOU 2023:96) samt därtill att ge KB i uppdrag att utveckla AI-modeller för svensk offentlig sektor.

När det gäller utredningens förslag beträffande en myndighetsgemensam registerlagstiftning vill PRV påpeka behovet av en noggrann analys av vilka myndigheter som skulle omfattas av en sådan lagstiftning och vilka myndighetsregister som bättre faller utanför. I sammanhanget vill PRV också uttrycka förståelse för behovet av en sekretessbestämmelse som skulle låta fler myndigheter komma åt varandras data för att förhindra eller bekämpa brottslighet etc. Men PRV vill ändå uttrycka en försiktig skepsis mot att en sådan ordning skulle utgöra huvudregel. En utökad krets av undantag från nuvarande bestämmelser bör snarare utgå från ändamålet med den behandling av personuppgifter som åtkomsten skulle syfta till.

4.4.3 Minska osäkerheten kring datahantering samt

4.6.1 offentligfinansiella konsekvenser

Med hänvisning till den ökande osäkerheten kring upphovsrättsliga dispositioner i takt med ökad AI-användning föreslår Produktivitetsskommissionen att PRV bör få ett utökat uppdrag att informera om upphovsrättsliga frågor, ett område där PRV inte har något tydligt ansvar i dag. I betänkandet föreslås att PRV tilldelas fem miljoner kronor för ett sådant uppdrag.

Kunskapen om immaterialrätt i Sverige är, enligt olika jämförelser som EU-myndigheten EUIPO gjort mellan EU:s medlemsstater, låg. Exempelvis är andelen svenska småföretag som innehar minst en registrering av en immateriell rättighet 8,44%, vilket ska jämföras med exempelvis Tyskland, där siffran är 12,42%.³ PRV ser därför positivt på förslag att tilldelas ytterligare resurser och möjligheter för att bidra i än högre grad till att kunskaperna om immaterialrätten höjs i samhället, särskilt på områden där utvecklingen skapat nya och akuta behov. PRV vill påpeka vikten av att ett eventuellt sådant uppdrag möjliggör för samverkan med andra relevanta myndigheter samt säkerställer att genomförandets effekter kan följas upp på ett säkert och effektivt sätt. PRV vill också framhålla att ett uppdrag behöver vara långsiktigt för att ge varaktig effekt. Att lägga uppdraget i PRV:s instruktion är således att föredra framför ett tidsbegränsat sådant.

5 Arbetsmarknad och kompetensförsörjning.

För Sverige som innovationsland är immaterialrättskompetens kritisk. De EUIPO-rapporter PRV hänvisar till ger stöd för att immaterialrätten behövs för att skapa värde ur innovation och att detta leder till tillväxt genom ekonomiskt starkare företag.

Sverige som land behöver få fram ett tillräckligt antal kvalificerade civilingenjörer, dels också att attrahera kvalificerade ingenjörer och jurister till immaterialrättsområdet.

PRV har en avgörande roll för utbildningen av patentingenjörer till den svenska marknaden. I det sammanhanget märker PRV av bristen på utbildade civilingenjörer. Detta påverkar PRV:s möjligheter att rekrytera och utbilda patentingenjörer negativt. Detta kan i sin tur leda till att kompetensen inom immaterialrätt i Sverige på sikt utarmas., eftersom PRV är en första utbildningsinstans för många av Sveriges -professionella aktörer inom området.

För PRV är det inte ett alternativ att, som diskuteras i delbetänkandet, sänka kompetenskraven vid intagningen till kvalificerade tekniska utbildningar, då detta på sikt skulle kunna äventyra förtroendet även för patentsystemet. PRV måste upprätthålla kompetensnivån enligt internationella standarder för att fortsatt vara en relevant samarbetspartner för svensk industri och uppfylla kraven för att vara en internationell patentmyndighet (PCT-myndighet).

6 Kapitalförsörjning

SOU 2025:96

PRV delar utredningens bedömning att tillgången till kapital är särskilt utmanande för mindre företag, forskningsnära verksamheter och företag med en hög andel immateriellt kapital.

³ Intellectual property rights and firm performance in the European Union. EUIPO:s Observatorium, 2021.

Utredningen pekar vidare på att företag med immateriella tillgångar har svårare att använda traditionella finansieringsformer, eftersom dessa tillgångar är svåra att värdera och att användningen som säkerhet ställer krav på kunskaper hos finansörerna om värdet av immateriella tillgångar. Utan sådana kunskaper riskerar bristande kunskap om immateriella tillgångars värde, skydd och användning att leda till att kapitalgapet växer.

I kapitlet om teknisk utveckling och innovation lyfter utredningen behovet av att stärka mindre aktörers möjligheter att skydda och värdera sina patent, bland annat i samband med tvister och kapitalanskaffning. PRV delar bedömningen att värdering av immateriella tillgångar är central, inte bara för rättsliga sammanhang utan även för att möjliggöra extern finansiering.

Utredningen identifierar även ett behov av ökad kunskap hos entreprenörer, uppfinnare och forskare om hur immateriella tillgångar kan skyddas och användas strategiskt, samt om vilka krav som ställs i kontakter med investerare och finansörer.

Mot denna bakgrund vill PRV framhålla att kapitalförsörjningsinsatser bör kompletteras med åtgärder som stärker företagens och forskningsaktörernas förmåga att identifiera, skydda, värdera och kommersialisera immateriella tillgångar. Ett sådant helhetsperspektiv ökar förutsättningarna för att kapitalförsörjningen ska bidra till ökad innovation, kommersialisering och konkurrenskraft i linje med utredningens övergripande mål.

SOU 2024:29

PRV delar utredningens bedömning att investeringar i immateriellt kapital är en allt viktigare drivkraft för produktivitetstillväxt och långsiktigt välstånd. Sverige är det land i världen där de årliga investeringarna i immateriella tillgångar utgör störst andel av bruttonationalprodukten, följt av USA, Frankrike och Finland. I ett framåtblickande perspektiv hårdnar konkurrensen. Utvecklingsländer som Saudi-Arabien och Brasilien bedriver systematisk kompetensförsörjning inom immaterialrättsområdet och satsar på näringsgrenar som vilar på immateriella tillgångar snarare än materiella sådana⁴.

PRV vill i detta sammanhang understryka att ett välfungerande immaterialrättsligt system är en central institutionell förutsättning för att dessa investeringar ska kunna omsättas i produktivitet och tillväxt. Utredningen pekar på att dagens institutioner, så som PRV tolkar utredningen, är i flera avseenden sämre anpassade till en ekonomi där immateriellt kapital spelar en större roll (s. 141). PRV delar denna analys och bedömer att bristande struktur kring skydd, äganderätt och strategisk användning av immateriella tillgångar kan bidra till att investeringar hålls tillbaka, trots goda innovationsförutsättningar.

För att investeringar i immateriellt kapital ska kunna skalas och bidra till produktivitet krävs rättssäkra, effektiva och förutsebara system för registrering, skydd och hantering av immateriella tillgångar. Detta gäller särskilt för små och

⁴ World intangible investment highlights 2025, World Intellectual Property Organization.

medelstora företag, där immateriella tillgångar ofta utgör den huvudsakliga värdebaser.

PRV bedömer därför att utredningens fortsatta arbete med kapitalförsörjning och produktivitet skulle vinna på att tydligare beakta immaterialrättens roll som möjliggörare för investeringar i immateriellt kapital och därmed för långsiktig ekonomisk tillväxt.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Anna Jardfelt efter föredragning av chefsjuristen Magnus Ahlgren. Vid ärendets slutliga beredning har även deltagit avdelningscheferna Andres Lopez Delgado, Sara Backman, Håkan Ekdahl och Maziar Soltani, enhetscheferna Jimmie Femzén, Markus Willgert, Johan Winther och Jörgen Winther samt seniora rådgivarna Charlott Galant och Martin Lidén. Beslutet signeras elektroniskt.